

TO DEBATESSAYS

De røde flertal i Frankrig og Portugal

Af Søren Kolstrup og Britta Thomsen

Socialdemokratiske eller socialistiske regeringer baseret på samarbejde med venstrefløjen udgør undtagelsen i Vesteuropas politiske historie, men disse undtagelser er til gengæld bemærkelsesværdige og lærerige. Vi kan fra 1970'erne iagttage røde flertal i både Sydeuropa og Skandinavien. I Spanien har Socialistpartiet altid baseret regeringsdannelse på venstrefløjen, når de ikke selv kunne mobilisere absolut flertal. Det samme gælder Sverige 1971 til 1974 og i 1980'erne, hvor Vänsterpartiet Kommunisterna (VpK) fungerede som støtte for socialdemokratiske regeringer, men vel at mærke kun når disse kom i mandatnød. Samarbejdet mellem socialister og kommunister 1981 til 1984/85 i Frankrig med dybtgående nationaliseringer af bankdrift og industri udtrykker til gengæld et strategisk samarbejde om mål og midler i regeringsperiodens indledende fase. I Danmark blev store dele af socialdemokratiets arbejdsmarkeds- og socialpolitik indfriet gennem smalle flertal med SF i årene 1971 til 1973.

I andre situationer er røde flertal derimod blevet aktivt fravalgt. I Sverige gav Socialdemokraterna i 1995 Vänsterpartiet den kolde skulder til fordel for Centerpartiet ud fra ønsket om at føre en konsolideringspolitik gennem markante sociale nedskæringer, og i Tyskland foretrak det socialdemokratiske parti, SPD, i 2013 en regering sammen med konservativt-kristendemokratiske CDU, selv om der var et parlamentarisk flertal bestående af SPD, De Grønne og die Linke. Det samme gjorde sig gældende i Portugal, hvor Socialisterne valgte at samarbejde med borgerlige partier i 40 år frem for at basere deres regeringer på et flertal med kommunistpartiet. Først med regeringsdannelsen i 2015 indtraf en ny orientering, hvor Socialisterne indgik en aftale med venstrefløjen.

Især den økonomiske politik har delt vandene og Venstreunionen mellem socialister og kommunister i Frankrig 1981 til 1984/85 illustrerer problemet. De første to år indledtes en ekspansiv finanspolitik, som skabte øget købe-

kraft, velstand og fælles fodslag. Medaljens bagside var imidlertid et faretruende betalingsbalanceunderskud, som udløste to forskellige strategiske bud: Et flertal i socialistpartiet ville en opbremsning af købekraften, kommunisterne og et mindretal i socialistpartiet svarede igen med krav om protektionistiske reguleringer.

Vi skal i det følgende gøre opmærksom på to nyere røde flertal, nemlig mangfoldighedens venstre i Frankrig fra 1997 til 2002 og det røde samarbejde i Portugal fra 2015 mellem socialister, venstrebløkken, det økologiske parti og kommunisterne, som har udviklet enighed om den økonomiske politik. I begge tilfælde er det tilsyneladende lykkedes at skabe en så vidtgående økonomisk omfordelingspolitik, at man har sikret sig tilstrækkeligt provenu til gavn for både sociale og faglige rettigheder og afvikling af statsgæld. Man har fundet et økonomisk manøvrerum også inden for EU's spilleregler, der vel at mærke er hjulpet frem af opadgående konjunkturer. I begge tilfælde har de deltagende partier afstået fra krav om demokratisering af det økonomiske liv, men til gengæld opnået enighed om fælleseje af infrastruktur.

Foreløbig kan der observeres en vigtig nuance mellem de to flertal. I det franske tilfælde tabte mangfoldighedens venstre pusten det sidste halvandet år af sin levetid. Socialistpartiet bøjede af for krav om skattelettelser, som blev ledsaget af interne opløsningstendenser. Et politisk nederlag var resultatet. I det portugisiske tilfælde har man derimod fastholdt den økonomiske politik og sikret sig fortsat opbakning i meningsmålingerne fire år efter alliancens dannelse.

Vi finder, at de to røde flertal fortjener at blive studeret og sammenlignet med andre lignende konstruktioner. Derfor disse to skitser.